

PERSPECTIVA PLANIFICĂRII ACȚIUNILOR MILITARE ÎN CONTEXTUL AFIRMĂRII CAPACITĂȚII DE REZILIENȚĂ ÎN MEDIUL SOCIETAL CONTEMPORAN

Colonel dr. Daniel ROMAN

Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București

Stările de securitate și de siguranță în îndeplinirea rolurilor componentelor instituționale ale unui stat reprezintă caracteristica esențială a oricărei societăți contemporane. Pentru înțelegerea complexului de amenințări și vulnerabilități, precum și a dinamicii de manifestare a acestora în generarea situațiilor de criză, se impune o abordare convergentă (comprehensive approach) a factorilor de forță proprii domeniilor societale: politic/diplomatic, militar, economic, social, infrastructuri critice, informații și de mediu.

În acest context, afirmarea capacității de reziliență în mediul societal contemporan are loc în perspectiva contributivității tuturor factorilor de forță în baza unei planificări interinstituționale eficiente și a unei participări proactive a acestora. Ca urmare a specificului fiecărui domeniu societal în parte, înțelegerea situației poate avea loc în coordonate diferite, fapt ce determină dificultăți în elaborarea prognozelor privind situațiile de criză și inițierea măsurilor de prevenire și contracarare a acestora. Una dintre soluțiile identificate pentru realizarea unui comportament proactiv al factorilor de forță în situații de criză specifice mediului societal contemporan poate fi formulată în cadrul artei operaționale dedicată planificării acțiunilor militare. Astfel, am considerat oportună extinderea artei operative proprie domeniului militar către celelalte domenii societale și redefinirea capacității de reziliență în mediul societal contemporan aflat în fața noului complex de amenințări și vulnerabilități, precum situația de pandemie COVID-19.

Cuvinte-cheie: planificarea acțiunilor militare, infrastructuri critice, criză, reziliență, securitate societală.

INTRODUCERE – AFIRMAREA CAPACITĂȚII DE REZILIENȚĂ ÎN MEDIUL SOCIETAL CONTEMPORAN

Periodic, statele moderne își definesc propriile strategii naționale de apărare a țării în contextul fondului legislativ și al modificărilor survenite privind stările de securitate și de siguranță în îndeplinirea rolurilor instituționale ale acestora. Mediul societal contemporan este puternic caracterizat de prezența unui complex permanent și specific de amenințări și vulnerabilități, în fața căruia factorii de forță ai domeniilor societale (politic/diplomatic, militar, economic, social, infrastructuri critice, informații și de mediu) sunt solicitați să formuleze soluții de rezolvare (NATO's Military Concept for Defence against Terrorism, 2005). O situație de criză, cum ar fi cea de pandemie COVID-19, are particularitatea de a se manifesta atât în coordonate spațio-temporale, cât, mai ales, în cifre ai indicatorilor societali. Prin *indicatori societali* înțelegem, în principal, parametrii de stare ce definesc existența și funcționarea unei societăți în ansamblul ei, cum ar fi: suprafața teritorială, numărul cetățenilor, formele de organizare a comunităților și structurile instituționalizate ale acestora, complexul de facilități privind asigurarea bunurilor și serviciilor esențiale vieții, sistemul de apărare, ordine publică și siguranță națională/SAOPSN, raporturile și tipologia relațiilor cu alte state, natura și nivelul tranzacțiilor dintre acestea, fondul cultural-istoric al afirmării ca entitate statală și de recunoaștere internațională, alte asemenea repere de identitate statală. Prin intermediul indicatorilor societali și ai valorilor cuantificabile ale acestora pot fi exprimate stările de securitate și de siguranță ale unui stat. Atingerea unor anumite valori de prag ai indicatorilor societali, identificate sau neidentificate în prealabil, poate duce către situația în care unul sau mai multe domenii societale intră în imposibilitatea de funcționare normală, cunoscută și ca o situație de criză pentru domeniul respectiv.

Mediul societal contemporan este puternic caracterizat de prezența unui complex permanent și specific de amenințări și vulnerabilități, în fața căruia factorii de forță ai domeniilor societale (politic/diplomatic, militar, economic, social, infrastructuri critice, informații și de mediu) sunt solicitați să formuleze soluții de rezolvare.

Una dintre caracteristicile esențiale ale unei crize constă în imposibilitatea de predicție și de contracarare oportună a efectelor prin care aceasta se manifestă. În acest sens, pentru rezolvarea problemei au fost introduse o serie de concepte specifice fiecărui domeniu societal, astfel încât să fie garantate existența și funcționarea comunității sau a societății în cauză.

Una dintre caracteristicile esențiale ale unei crize constă în imposibilitatea de predicție și de contracarare oportună a efectelor prin care aceasta se manifestă (Chifu, 2019, p. 16). În acest sens, pentru rezolvarea problemei au fost introduse o serie de concepte specifice fiecărui domeniu societal, astfel încât să fie garantate existența și funcționarea comunității sau a societății în cauză. Afirmarea capacității de reziliență a unei entități statale rezidă în preluarea conceptului privind păstrarea sau revenirea la însușirile fizico-tehnice-funcționale ale unor obiecte din natură, care, după ce au suferit un șoc și au suportat modificări ale însușirilor care le definesc, își recapătă, prin eforturi proprii, însușirile fizico-tehnice-funcționale. Prin refacerea în totalitate a însușirilor fizico-tehnice-funcționale ale obiectului în cauză se exprimă capacitatea completă de reziliență a acestuia. Similar unui obiect din natură care a suferit un șoc specific și prezintă o capacitate de reziliență prin revenirea la însușirile sale, exclusiv prin eforturi proprii, fiecare domeniu societal poate manifesta o anumită capacitate de reziliență. Prin urmare, *reziliența unui domeniu societal* reprezintă capacitatea acestuia de a reveni, prin eforturi proprii, la starea dinaintea suferirii unui anumit șoc.

Reziliența unei entități poate fi explicată după modelul unui obiect fizic și, în acest context, am ales un prim experiment, recurgând la un burete ce prezintă anumite proprietăți de dimensiune, formă și culoare. În situația *A*, buretele suferă un șoc prin acțiunea mecanică bruscă, sub incidența unei lovituri cu un ciocan; în situația *B*, același burete suferă un șoc termic brusc, sub incidența expunerii acestuia unui dispozitiv cu flacără deschisă. Din analiza celor două situații, *A* și *B*, rezultă că același subiect, supus șocurilor, manifestă reziliență diferită, în funcție de natura factorului agresor. În urma experimentului, putem observa că orice subiect manifestă o capacitate de reziliență direct legată de natura factorului agresor.

Apelând la un alt experiment, am supus același burete în condițiile solicitărilor din situațiile *A* și *B*, dar schimbând condițiile de aplicare a șocurilor. De data aceasta, pentru a exprima un comportament proactiv, în experimentul *A*, am acoperit subiectul, înaintea aplicării șocului mecanic, cu o carcasă metalică rezistentă, iar în experimentul *B*, am suprapus o folie termorezistentă înaintea aplicării șocului cu flacără deschisă. Conchizând, putem spune că, sub aspect întrunit, domeniile

societale, aflate în raporturi de relaționare, ca și obiectele fizice, manifestă capacități de reziliență diferite, în funcție de context și factorii agresori, fapt prin care se vor influența reciproc, în baza însușirilor individuale operaționale. Astfel, constatăm că manifestarea efectelor unor situații de criză va diferi în funcție de capacitățile individuale ale domeniilor, dar, și mai mult, de natura relațiilor dintre acestea. Una dintre observațiile importante pe care o putem identifica se referă la caracterul combativ specific fiecărui domeniu societal, în sensul în care entitățile proprii domeniilor sunt proiectate să interacționeze cu mediul exterior, în baza însușirilor fizico-tehnice-funcționale specifice. Fiecare domeniu societal interconectat, similar *figurii nr. 1*, interacționează cu mediul său de referință și, în același

Sub aspect întrunit, domeniile societale, aflate în raporturi de relaționare, ca și obiectele fizice, manifestă capacități de reziliență diferite, în funcție de context și factorii agresori, fapt prin care se vor influența reciproc, în baza însușirilor individuale operaționale. Astfel, constatăm că manifestarea efectelor unor situații de criză va diferi în funcție de capacitățile individuale ale domeniilor, dar, și mai mult, de natura relațiilor dintre acestea.

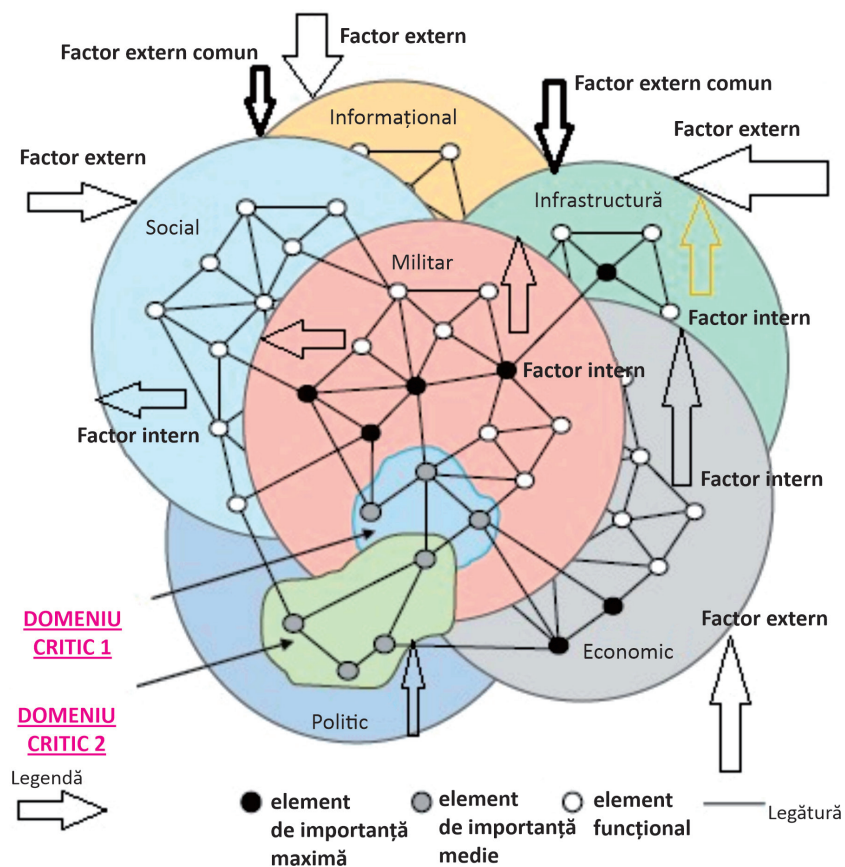

Figura nr. 1: Reprezentare grafică a legăturilor de interdependență între domeniile societale, sub acțiunea factorilor de influență (Dincovici, 2014, p. 89)

În situația de pandemie COVID-19, de exemplu, factorii agresori nu sunt limitați la manifestarea virusului SARS-CoV-2, care, desigur, reprezintă principalul factor responsabil pentru pandemie, dar nu singurul. Ca urmare a legăturilor de rețea între domeniile societale și a geometriei intrărilor și ieșirilor în baza relațiilor dintre acestea, afectarea domeniilor societale devine una mult mai amplă și mult mai subtilă.

țimp, stabilește relații de tip noduri și legături de rețea cu celelalte domenii societale (Ibid.). Dimensiunile și geometriile realizate pentru o astfel de rețea sunt într-o permanentă dinamică, influențată de numărul, caracteristicile și intensitatea factorilor agresori, interni sau externi fiecărui domeniu societal. În situația de pandemie COVID-19, de exemplu, factorii agresori nu sunt limitați la manifestarea virusului SARS-CoV-2, care, desigur, reprezintă principalul factor responsabil pentru pandemie, dar nu singurul. Ca urmare a legăturilor de rețea între domeniile societale și a geometriei intrărilor și ieșirilor în baza relațiilor dintre acestea, afectarea domeniilor societale devine una mult mai amplă și mult mai subtilă (Barabasi, 2017, pp. 3-25).

Pentru decodificarea afectărilor în urma manifestării situațiilor de pandemie proprii fiecărui domeniu societal, consider că este necesară adoptarea acelor concepte de *securitate* și *siguranță* specifice domeniilor societale care întrebuițează noțiunea de *agresor* sau de *inamic*, ca în domeniul societal militar. Conceptul de *securitate* centrat în jurul noțiunii de *inamic* este propriu artei operative specifice domeniului militar. Dar, arta operativă nu are integrat termenul de *reziliență* și, prin urmare, putem specula o astfel de situație prin realizarea transferului de know-how între domeniile societale, în special pentru rezolvarea situației de criză pe fond de pandemie COVID-19. Integrarea termenului de *reziliență* în cadrul artei operative presupune elaborarea acelor scenarii de amenințare specifice domeniului societal al infrastructurii critice. În baza acestor scenarii, protecția infrastructurilor critice se realizează prin adoptarea unui comportament proactiv și, implicit, prin adoptarea noțiunii, pot avea loc transformări ale mecanismului de producere a estimărilor de situații¹. (Leaua, Ardeleanu, 2014, pp. 145-148).

Complexitatea și multitudinea legăturilor realizate între domeniile societale au făcut ca mediul societal contemporan să devină unul dintre cele mai dificile medii de decodificat (Stanciu, 2016, pp. 28-35). Afirmarea capacității de reziliență într-un domeniu societal devine dependentă de afirmarea capacității de reziliență a tuturor celorlalte domenii societale cu care este interconectat, fapt realizabil prin aplicarea

¹ Estimarea de situație este o noțiune specifică artei operaționale.

artei operative în perspectiva planificării acțiunilor militare, în baza a patru direcții principale:

- înțelegerea problemei operaționale în context societal;
- înțelegerea cuprinzătoare, sub aspect sistemic, a rolurilor factorilor de forță proprii domeniilor societale;
- dezvoltarea abordării operaționale întrunite în rețea pentru elaborarea și implementarea soluțiilor de rezolvare a situației de criză;
- redefinirea problemei operaționale, dacă modificările situației o impun.

Prin adoptarea propunerii de afirmare a capacității de reziliență în mediul societal contemporan în cadrul artei operative, suprapunem cel puțin două domenii societale: domeniul militar și domeniul infrastructurilor critice.

ÎNȚELEGEREA PROBLEMEI OPERAȚIONALE ÎN CONTEXTUL MEDIULUI SOCIETAL ELABORAT

Descrierea legăturilor aflate într-o dinamică permanentă a nodurilor de rețea proprii domeniilor societale reprezintă acea decodificare a mediului societal contemporan ce stă la baza înțelegerii problemei operaționale în context societal (Stephen, 1990). Planificarea acțiunilor militare în condiții de criză, similar pandemiei COVID-19, nu poate fi limitată la îndeplinirea scopului direct al acțiunilor militare într-o situație de conflict militar. Acest lucru este susținut cu atât mai mult prin faptul că normele și conceptele de bază orientează întrebuițarea forței militare și cuprind gama întreagă de operații pe timp de pace, în situații de criză și la război (F.T.-1, 2017, p. 5). În cadrul abordării cuprinzătoare, în concepția NATO, toate instituțiile responsabile în gestionarea unei crize trebuie să asigure o înțelegere comună a obiectivelor și a stării finale dorite. Acest fapt implică, în baza legăturilor interinstituționale, o proiecție unitară a capacității de reziliență comună. Ca urmare a dinamicii relațiilor stabilite (*figura nr. 1*), afirmarea capacității de reziliență comună nu poate fi suma tuturor capacităților de reziliență a domeniilor societale interconectate. Conceptul de reziliență în domeniul societal al infrastructurilor critice constă în expresia unitară a valorilor parametrilor descrițibili pentru starea de asigurare a cotelor de produse și servicii esențiale vieții,

Planificarea acțiunilor militare în condiții de criză, similar pandemiei COVID-19, nu poate fi limitată la îndeplinirea scopului direct al acțiunilor militare într-o situație de conflict militar. Acest lucru este susținut cu atât mai mult prin faptul că normele și conceptele de bază orientează întrebuițarea forței militare și cuprind gama întreagă de operații pe timp de pace, în situații de criză și la război.

În acele condiții de siguranță și de securitate proiectate pentru fiecare infrastructură critică (Roman, 2018).

Pentru explicare, voi raporta înțelegerea problemei operaționale în context societal la doar două domenii, cel militar și cel de infrastructuri critice (Directiva 114/2008). Acest fapt deschide o nouă perspectivă a planificării acțiunilor militare, similar situației de pandemie COVID-19, unde, prin aplicarea conceptului NA5CRO (operații de răspuns la criză non-articol 5/NATO), planificarea colaborativă a operațiilor capătă importanță deosebită. Din cauza complexității crizelor contemporane, planificarea acțiunilor în cadrul domeniilor societale nu poate fi pe deplin în concordanță pentru toate domeniile. Manifestarea comportamentului proactiv și stabilirea valorilor de prag pentru afirmarea capacităților de reziliență în cadrul domeniilor societale pot determina acțiuni distructive celorlalte domenii societale, în baza legăturilor de interdependență dintre acestea. Astfel, dezvoltarea unei culturi colaborative în proiectarea capacităților de reziliență între domeniile societale poate fi realizată prin aplicarea artei operative în analiza și reconfigurarea legăturilor de rețea, după modelul expus în *figura nr. 2*.

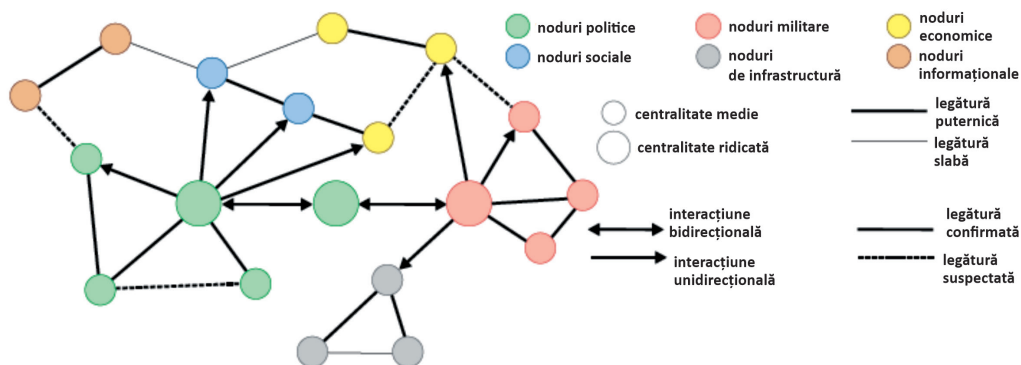

Figura nr. 2: Schemă de exemplificare a geometriei legăturilor de rețea
(JP2-01.3, 2014, p. III-45)

Ca urmare a faptului că nu sunt exprimate măsurile și gradul de implementare al acestora în cadrul fiecărui domeniu societal, în parte, în situația producerii unui eveniment negativ cu impact major societal sau de manifestare a unei situații de criză extinse, cum ar fi pentru modelul de analiză în determinarea geometriei relațiilor dintre domeniile societale din *figura nr. 2*, soluția expusă nu este suficientă.

În cadrul proiectării sistemelor de securitate și de siguranță specifice domeniului infrastructurilor critice, acestea devin explicite prin nominalizarea valorilor de prag obținute în urma afirmării capacităților de reziliență ale acestora. Comparativ, în cadrul domeniului militar, au loc nominalizări privind valoarea și ponderea criteriilor pentru compararea cursurilor de acțiune ce stau la baza *jocurilor de război*. Suprapunerea conceptuală a afirmării capacităților de reziliență, în contextul jocurilor de război în efortul de obținere a soluțiilor viabile pentru contracararea acțiunilor unui inamic sau a efectelor unei crize aflate în desfășurare, aduce în prim-plan nevoia unei noi perspective a planificării acțiunilor militare.

Înțelegerea cuprinzătoare a mediului operațional societal reprezintă cheia determinărilor în desenarea legăturilor de rețea și a naturii acestor legături, fapt pentru care, în fundamentarea lor, planificatorii militari exprimă și detaliază conceptele militare în termeni inteligibili partenerilor civili atât din domeniul protecției infrastructurilor critice, cât și din celelalte domenii societale, iar aceștia, la rândul lor, procedează, în aceeași manieră, cu partenerii lor militari. Avantajul unei asemenea abordări de relaționare între domeniile societale produce o analiză continuă a mediului operațional societal în care sunt evaluate consecințele reale ale acțiunilor militare, dar și ale celorlați actori, contribuind, astfel, la adoptarea întregului proces de contracarare a efectelor crizei aflate în desfășurare (Moștoflei, Alexandrescu, Bogzeanu, 2009, pp. 3-7). În baza legăturilor de rețea, conform analizei din *figura nr. 2*, pot fi anticipate și identificate legăturile dintre acțiuni și efecte, în special efectele de ordin doi și trei, care, analizate în punctele de evaluare stabilite în cadrul planificării operațiilor, imprimă un nou flux de acțiuni și valori reale corectate și corelate cu rezultatele afirmării capacităților de reziliență ale domeniilor societale implicate. În opinia mea, înțelegerea cuprinzătoare a mediului operațional societal în maniera descrisă pe baza legăturilor existente în *figura nr. 2* poate fi considerată una dintre măsurile obligatorii pentru toate forurile decizionale, la nivelul fiecărui domeniu societal. În formularea punctelor de referință în cadrul strategiilor naționale de apărare ale statelor din NATO și UE, consolidarea rezilienței și reducerea vulnerabilităților reclamă acțiuni în consens, bazate pe o concepție multimensională flexibilă și pe o perspectivă amplă, de tip sistemic, în care riscurile asociate efectelor de criză sunt abordate în mod întrunit.

În formularea punctelor de referință în cadrul strategiilor naționale de apărare ale statelor din NATO și UE, consolidarea rezilienței și reducerea vulnerabilităților reclamă acțiuni în consens, bazate pe o concepție multimensională flexibilă și pe o perspectivă amplă, de tip sistemic, în care riscurile asociate efectelor de criză sunt abordate în mod întrunit.

DEZVOLTAREA ABORDĂRII OPERAȚIONALE ÎNTRUNITĂ ÎN REȚEA PENTRU ELABORAREA ȘI IMPLEMENTAREA SOLUȚIILOR DE REZOLVARE A UNEI SITUAȚII DE CRIZĂ

Eforturile specialiștilor din sfera securității și siguranței în păstrarea sau revenirea la însușirile fizico-tehnice-funcționale ale domeniilor societale sau ale componentelor acestora constau în elaborarea de prognoze privind evoluția unor situații negative, cu impact distructiv. Una dintre soluțiile pertinente la această solicitare poate fi dezvoltarea unei abordări operaționale întrunită în rețea. Această abordare, în varianta afirmării capacității de reziliență în mediul societal contemporan, poate fi organizată în mai multe etape, astfel:

Pentru formularea algoritmului de abordare operațională întrunită în rețea, am plecat de la proiectarea analizei de mediu operațional specific planificării acțiunilor militare, unde am introdus principiile de proiectare a sistemelor de securitate și de siguranță specifice domeniului infrastructurilor critice pentru afirmarea capacităților de reziliență ale acestora.

- analiza factorilor critici, respectiv centralizarea valorilor de prag ai parametrilor descrișibili de stare și de funcționare pentru fiecare domeniu societal, în parte;
- desenarea legăturilor între domeniile societale, respectiv între componentele acestora, în baza dependențelor între intrările și ieșirile acestora (totalitatea bunurilor și serviciilor realizate);
- întocmirea și elaborarea individuală a scenariilor de amenințare în cadrul fiecărui domeniu societal, în baza factorilor de agresiune identificați și a vulnerabilităților proprii cunoscute;
- elaborarea întrunită a scenariilor de amenințare pentru domeniile societale interconectate, conform diagramelor de relații (*figura nr. 1*);
- proiectarea și implementarea măsurilor individuale și comune destinate prevenirii materializării situațiilor negative cu impact distructiv (comportament proactiv);
- proiectarea și implementarea protocoalelor și procedurilor individuale și comune destinate limitării și neutralizării efectelor și consecințelor de nivel unu, doi și trei, în cazul materializării situațiilor negative cu impact distructiv (comportament reactiv);
- verificarea și validarea tuturor proiectelor privind arhitectura de rețea, modificarea geometriei acesteia în cazul schimbării condițiilor de mediu societal, ori de câte ori situația o impune.

Pentru formularea algoritmului de abordare operațională întrunită în rețea, am plecat de la proiectarea analizei de mediu operațional specific planificării acțiunilor militare, unde am introdus principiile

de proiectare a sistemelor de securitate și de siguranță specifice domeniului infrastructurilor critice pentru afirmarea capacităților de reziliență ale acestora. Așa cum am arătat, este importantă înțelegerea capacității de reziliență a unui domeniu societal. Acest lucru l-am exemplificat prin abordarea domeniului societal similar unui obiect din natură, caz în care afirmarea rezilienței unei entități este direct legată de însușirile fizico-tehnice-funcționale ale subiectului, de posibilitățile exclusive ale acestuia, de natura factorului agresiv și durata acțiunii acestuia, de contextul materializării șocului și, nu în ultimul rând, de influența măsurilor adoptate ținând cont de comportamentul proactiv al subiectului.

Implementarea soluțiilor de rezolvare a unei situații de criză reprezintă etapa cea mai dificilă și costisitoare, în același timp, lucru determinat prin faptul că situațiile de criză solicită o abordare dezvoltată în integralitatea acestora, adică *sisteme de analiză complexe* (Wade, 2016). Arta operațională specifică domeniului de planificare a acțiunilor militare, ca urmare a caracterului imprezivibil al inamicului/factorului agresor și a condițiilor de mediu, se află într-o continuă dinamică și recomandă *designul operațional* ca cea mai adecvată metodă de lucru. Abordarea bazată pe design operațional reprezintă o provocare, în sensul stabilirii acelei autorități investite cu alegerea cursului de acțiune optim. La nivel de stat, instituțiile politice aflate la guvernare fac politica-cheie a modului de gestionare a resurselor ce susțin soluțiile de contracarare a efectelor și a consecințelor unei situații de criză. În baza politicii de gestionare a resurselor de orice fel, acestea imprimă noi configurații de rețea și, prin urmare, se stabilesc noi legături de rețea sau altele sunt suspendate definitiv ori temporar. Din contextul transformării legăturilor de rețea (*figura nr. 3*), rezultă faptul că designul operațional are un dublu rol în alegerea soluțiilor de contracarare a efectelor unei crize.

În primă fază, prin design operațional sunt exprimate situația curentă și direcția de evoluție a mediului societal, prin natura legăturilor dintre domeniile societale. Cel de al doilea rol al designului operațional este de instrument de corectare a direcției de evoluție a situației generale atât prin intervenția asupra fiecărui domeniu societal, cât și prin transformarea legăturilor dintre domeniile societale. Una dintre

Implementarea soluțiilor de rezolvare a unei situații de criză reprezintă etapa cea mai dificilă și costisitoare, în același timp, lucru determinat prin faptul că situațiile de criză solicită o abordare dezvoltată în integralitatea acestora, adică sisteme de analiză complexe.

Problema pe care arta operativă o descoperă în urma afirmării capacității de reziliență în mediul societal contemporan, din perspectiva planificării acțiunilor militare, constă în evidențierea fragilității legăturilor realizate între domeniile societale și consolidarea acestora prin măsuri de corecție de către forurile decizionale. Cu alte cuvinte, cunoașterea valorilor parametrilor descriptibili pentru fiecare domeniu societal, respectiv a naturii legăturilor dintre acestea, poate duce la identificarea direcțiilor de manifestare a unei crize aflate în desfășurare sau de identificare cu privire la formarea unor noi crize, de altă natură, mult mai profunde și mult mai periculoase pentru societate. Operaționalizarea *lucrului de planificare* privind legăturile interinstituționale între domeniile societale în baza *estimărilor de situație* (noțiune specifică planificării acțiunilor militare) contribuie în mod substanțial la elaborarea deciziilor la nivelul fiecărui for de răspundere, fapt ce reprezintă punctul hotărâtor în construirea abordării operaționale întrunite în rețea. În acest sens, implementarea practică a aparatului teoretic din zona planificării acțiunilor militare presupune proiectarea și elaborarea unei rețele de tip colaborativ între forurile decidente, după modelul conexiunilor între domeniile societale, similar funcționării platformelor de alertă specifice infrastructurilor critice pe fundamentul artei operative. Avantajul operaționalizării pe care am propus-o constă în realizarea condițiilor necesare elaborării prognozelor privind situațiile de criză și inițierea măsurilor de prevenire și contracarare a acestora.

Dezvoltarea abordării operaționale întrunite în rețea poate fi punctul de plecare în elaborarea și implementarea soluțiilor de rezolvare a unei situații de criză. Acest lucru este posibil după modelul specific procedurilor din sfera protecției infrastructurilor critice, aplicabil și în situația de pandemie COVID-19. Astfel, pentru restabilirea condițiilor de funcționare în cadrul parametrilor proiectați, fiecare domeniu societal afectat de pandemie va declanșa procedurile proprii de afirmare a capacității de reziliență și, implicit, va determina o modificare a geometriei legăturilor de rețea între toate domeniile societale. Această modificare poate constitui una dintre cauzele de inițiere ale unor noi situații de criză, mult mai imprevizibile și mai dificil de gestionat. Abordarea operațională întrunită în rețea, ca și în cazul planificării acțiunilor militare, presupune formularea

Cunoașterea valorilor parametrilor descriptibili pentru fiecare domeniu societal, respectiv a naturii legăturilor dintre acestea, poate duce la identificarea direcțiilor de manifestare a unei crize aflate în desfășurare sau de identificare cu privire la formarea unor noi crize, de altă natură, mult mai profunde și mult mai periculoase pentru societate.

Sintagma „război hibrid” poate fi definită ca „un cumul de acțiuni îndreptate în mod planificat pentru producerea efectelor directe sau indirecte de afectare intenționată a legăturilor în rețeaua societală, realizată prin lovirea dispartă a două sau a mai multora dintre domeniile societale, fapt cu impact major direct de rang doi sau trei”.

soluțiilor de rezolvare după modelul cursurilor de acțiune specifice jocurilor de război. Identificarea și gestionarea seturilor de parametri descriptibili pentru fiecare domeniu societal după modelul protecției infrastructurilor critice pentru afirmarea capacității de reziliență contribuie la descrierea cu precizie a poziției fiecărui domeniu societal în rețeaua influențelor (*figura nr. 1*). În urma suprapunerilor fondurilor teoretice ale domeniilor societale – militar și de infrastructuri critice –, au loc noi determinări privind afirmarea capacităților de reziliență. Cu alte cuvinte, există riscul ca, în urma afirmării capacităților de reziliență într-un domeniu societal, acestea să constituie punctul de inițiere a unor noi situații de criză pentru celelalte domenii societale. Astfel, se deschid noi perspective de asimilare teoretică, cu aplicabilitate practică privind fondul problemei de management al riscurilor pentru fiecare domeniu societal.

ÎN LOC DE CONCLUZII – RĂZBOIUL HIBRID

Dificultatea de a identifica, a înțelege și a explica problemele specifice mediului societal contemporan i-a determinat pe specialiștii din sfera securității societale să recurgă la folosirea sintagmei de *război hibrid* (Lehaci, 2019, pp. 78-84). Folosită pe scară largă, expresia rămâne dificil de înțeles în conținutul acesteia și cu atât mai dificilă este formularea perspectivelor de soluționare a unei situații de criză în context societal contemporan. Așa cum am arătat în parcursul acestui articol, justificarea privind natura influențelor între domeniile societale poate fi realizată în baza relațiilor descriptibile după modelul interacțiunilor de rețea. În acest mod, sintagma *război hibrid* poate fi definită ca „un cumul de acțiuni îndreptate în mod planificat pentru producerea efectelor directe sau indirecte de afectare intenționată a legăturilor în rețeaua societală, realizată prin lovirea dispartă a două sau a mai multora dintre domeniile societale, fapt cu impact major direct de rang doi sau trei” (*Ibid.*). Lovirea dispartă a domeniilor societale poate avea loc prin acțiuni de mică intensitate și cu durată nedeterminată, pentru îndeplinirea unor scopuri dificil de identificat și fără a fi nevoie de declanșarea afirmării capacității de reziliență a domeniilor atacate. După modelul protecției infrastructurilor critice, în baza valorilor de prag (minim sau maxim) necesare pentru activarea măsurilor de afirmare a capacității de reziliență, devine imposibil

de identificat și de dovedit atacul deliberat asupra legăturilor societale de rețea. În schimb, prin aplicarea artei operative, pot fi formulate predicții asupra stărilor de fapt exprimate și interpretate prin apropierea valorilor parametrilor descriptibili de zona valorilor de prag. Prin combinarea metodelor specifice de protecție a infrastructurilor critice cu elementele de artă operativă a domeniului planificării acțiunilor militare poate fi obținută o nouă perspectivă asupra naturii războiului hibrid, dar și a fenomenului de criză, cum ar fi pandemia COVID-19. În acest mod, în urma analizei asupra numărului, dar, mai ales, a hărții zonelor afectate, în funcție de intensitatea afectării, pot fi formulate predicții și pot fi elaborate cursuri de acțiune în baza estimărilor de situații pentru identificarea „*comportamentului inamicului*” și a obiectivelor acestuia. Prin suprapunerea *planurilor de afectare* formulate în baza legăturilor între zonele contaminate și a planurilor legăturilor de rețea între domeniile societale, va rezulta o radiografie pertinentă asupra situațiilor viitoare sau a noilor situații de criză de natură diferită celei de pandemie. Planurile de afectare pot fi de natură specifică domeniilor societale interconectate: politic/diplomatic, militar, economic, social, infrastructuri critice, informații și de mediu, iar natura războiului hibrid se poate încadra într-una dintre formele de interacțiune a două dintre domeniile societale.

Combinarea elementelor mecanismelor de afirmare a rezilienței specifice fiecărui domeniu societal interconectat în rețea reprezintă deschiderea unor noi direcții privind posibilitatea de prevenire și de contracarare a unei crize. Eforturile specialiștilor din sfera securității vor migra din jurul punctelor nevralgice ale fiecărui domeniu societal, în parte, către nodurile nevralgice ale legăturilor de rețea stabilite în baza influențelor dintre domeniile societale (*figura nr. 3*). Astfel, putem anticipa posibilitatea proiectării aceluși instrument de analiză și predicție a viitoarelor direcții de manifestare a unei crize aflate în desfășurare și, mai mult, o posibilă schemă de tratament în baza ameliorării situațiilor critice specifice prin doze de compensare a afectărilor pentru fiecare domeniu societal implicat. Cu toate acestea, războiul hibrid rămâne unul dintre misterele societății moderne, o provocare puternică la adresa analiștilor, planificatorilor și factorilor decidenți din sfera securității domeniilor societale moderne. În urma operaționalizării estimărilor de situații (din arta operativă)

Combinarea elementelor mecanismelor de afirmare a rezilienței specifice fiecărui domeniu societal interconectat în rețea reprezintă deschiderea unor noi direcții privind posibilitatea de prevenire și de contracarare a unei crize. Eforturile specialiștilor din sfera securității vor migra din jurul punctelor nevralgice ale fiecărui domeniu societal, în parte, către nodurile nevralgice ale legăturilor de rețea stabilite în baza influențelor dintre domeniile societale.

în cadrul scenariilor de amenințare (protecția infrastructurilor critice), estimăm obținerea unor noi instrumente de lucru și intervenție asupra perspectivei planificării acțiunilor militare, în contextul afirmării capacității de reziliență în mediul societal contemporan.

BIBLIOGRAFIE:

1. Barabasi, A.L. (2017). *Linked: noua știință a rețelelor*. Timișoara: Editura Brumar.
2. Chifu, I. (2019). *Decizia în criză*. București: Editura RAO.
3. Coșcodaru, I., colectiv (2013). *S.M.G./P.F.-5 Doctrina planificării operațiilor în Armata României*. București.
4. Dincovici, C., colectiv (2014). *Manualul privind pregătirea întrunită de informații a mediului operațional*. București.
5. Leaua, L., Ardeleanu, D. (2014). *Protecția infrastructurilor critice – perspective de dezvoltare*. București: Editura Academiei Naționale de Informații.
6. Lehaci, N-T. (2019). *Componeneta intelligence în combaterea amenințărilor de tip hibrid*. București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”.
7. Moștoflei, C., Alexandrescu, G., Bogzeanu, C. (2009). *Managementul consecințelor*. București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”.
8. Robbins, S.R. (1990). *Organizational Theory: Structure, Design, and Applications*, Prentice Hall. New Jersey.
9. Roman, D. (2018). *Protecția infrastructurilor critice în context NA5CRO*, http://ccpic.mai.gov.ro/docs/directiva114_RO.pdf?uri=OJ:L:2008:345:0075:0082:RO:PDF, accesat la 6 septembrie 2020.
10. Seiple, C. *Another perspective on the domestic role of the military in consequence management*, http://wearcam.org/decon/victims_videotaped_trough_decon_line.htm, accesat la 12 septembrie 2020.
11. Stanciu, C. (2016). *Fizionomia operațiilor militare în mediul de securitate contemporan*. București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”.
12. Wade, N.M. (2016). *Counterterrorism, WMD and Hybrid Threat SMARTbook* (Critical infrastructure protection five-step process). The Lightning Press: Lakeland. Florida.
13. Colectiv (2009). *Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind protecția infrastructurilor critice de informație*. Bruxelles.
14. *Council Decizion 2007/124/EC*. Euratom din 12.02.2007, Art. 2, lit. b.
15. *Directiva 2008/114/CE a Consiliului din 8 decembrie 2008 privind identificarea și desemnarea infrastructurilor critice europene și evaluarea necesității de îmbunătățire a protecției acestora*. Bruxelles.

16. F.T.-1. *Doctrina operațiilor Forțelor Terestre* (2017). București.
17. JP2-01.3 *Joint Intelligence Preparation of the Operational Environment* (2014).
18. *Legea nr. 225/2018 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 98/2010 privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice*. Parlamentul României.
19. *NATO's military concept for defence against terrorism* (2005). Anexa A, <http://www.nato.int/ims/docu/terrorism.htm>, accesat la 28 august 2020.

